

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่า

จากศึกษางานวิจัยเรื่อง การสร้างจริยธรรมของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลการจัดการจัดจริยศึกษาดีเด่นระดับประถมศึกษาในภาคใต้ มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ประการ คือ

1. เพื่อสำรวจจริยธรรมที่ได้มีการสร้างและวิธีการที่ใช้สร้างให้แก่เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6) ของโรงเรียนและครูที่ได้รับรางวัลการจัดการจัดจริยศึกษาดีเด่นในภาคใต้ ช่วงปี พ.ศ.2540-2544

2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และเสนอแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับการสร้างจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนระดับประถมศึกษา (ป.4-ป.6)

3. เพื่อศึกษามูลเหตุจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการทำงานด้านจริยธรรมของครูที่ได้รับรางวัลผลงานด้านจริยศึกษาดีเด่น

และจากวัตถุประสงค์ของการศึกษา 3 ข้อข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นปัญหาวิจัยหรือ โจทย์วิจัย 3 ข้อดังนี้คือ

ข้อ 1. โรงเรียนใน 14 จังหวัดภาคใต้ที่ได้รับรางวัลการจัดการจัดจริยศึกษาดีเด่นให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงปี พ.ศ.2540-2544 เน้นการสร้างจริยธรรมอะไร มีวิธีการสร้างที่ได้ผลดีอะไร และมีปัญหาในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

ข้อ 2. ครูใน 14 จังหวัดภาคใต้ที่ได้รับรางวัลผลงานด้านจริยศึกษาดีเด่นสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงปี พ.ศ.2540-2544 เน้นการสร้างจริยธรรมอะไร มีวิธีการสร้างที่ได้ผลดีอะไร และมีปัญหาในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

ข้อ 3. ครูและผู้บริหาร (ผู้อำนวยการโรงเรียน) ที่ได้รับรางวัลผลงานด้านจริยศึกษาดีเด่น (ในข้อ 2) มีปัจจัยอะไร ภูมิหลัง ประสบการณ์ชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์ บุคคลที่มีอิทธิพลในการปลูกฝังจริยธรรม และอื่นๆ เป็นอย่างไร ที่ทำให้มีความมุ่งมั่นและรักในการอบรมสั่งสอนนักเรียนทางด้านจริยธรรม

ทางด้านระเบียบวิธีวิจัย งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู และผู้บริหารที่ได้รับรางวัลช่วงปี พ.ศ.2540-2544 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ การรวบรวมข้อมูลได้เก็บประชากรทั้งหมด แต่เนื่องจากเริ่มเก็บข้อมูลในปี 2546 ทำให้ประชากรที่ศึกษามีการย้ายที่อยู่บ้าง เกษียณบ้าง ย้ายที่ทำงานบ้าง เปลี่ยนฐานะสมรสบ้าง จึงรวบรวมประชากรมาได้ไม่ครบ และรวบรวมมาได้ทั้งหมด 62 คน เป็นผู้บริหาร 32 คน ครู 30 คน ข้อมูลที่ได้คิดเป็นร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมด และจาก 62 คนนี้ได้เลือกมาสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) จำนวน 16 คน เป็น ผู้บริหาร 6 คน และครู 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 แนวทางคือ โภทวิวิจัยข้อ 1 และ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ ส่วนโภทวิวิจัยข้อ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคำถามที่สัมภาษณ์แบบเจาะลึก และมีการตั้งข้อสมมติฐานชั่วคราว (working hypothesis) เพื่อจะทำการทดสอบ และในการหาความตรงประเด็นของการวิเคราะห์ได้ใช้วิธีชาติพันธุ์วรรณา (Ethnography) และตรวจสอบด้วยวิธีสามเส้า (Triangulation)

สิ่งที่ค้นพบจากการศึกษา

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยตั้งโภทวิวิจัยไว้ 3 ข้อ อภิปรายผลจากการศึกษาได้ดังนี้

โภทวิวิจัยข้อ 1 ที่ว่าโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดจรรยาศึกษาดำเนินของภาคใต้ในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 เน้นการสร้างจรรยาธรรมอะไร ใช้วิธีอะไรจึงได้ผลและมีปัญหาอะไรบ้าง

จากการศึกษาพบว่า จรรยาธรรมซึ่งได้จัดแบ่งเป็น 12 กลุ่ม และให้เรียงลำดับความสำคัญที่จะสร้างจากมากไปหาน้อย จรรยาธรรมในแต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยพฤติกรรมต่างๆ ที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน

คณะครูและผู้บริหารทั้ง 62 คน ให้ความสำคัญกับจรรยาธรรม 4 กลุ่ม อยู่ในอันดับที่ 1-4 เหมือนกัน ได้แก่

1. การมีมารยาทและไม่ประพฤติล่วงความลับจรรยาธรรม
2. การรักษาวินัยและความรับผิดชอบ
3. ความซื่อสัตย์
4. การเห็นแก่ประโยชน์สุขของผู้อื่น

วิธีการสร้างจริยธรรมที่ได้ผลนั้น กรมการศาสนาได้ศึกษาจากครูที่ได้รับรางวัลทั่วประเทศและสรุปผลการศึกษาในปี พ.ศ.2543 ในการศึกษานี้ได้เก็บข้อมูลในปี พ.ศ.2546 จึงเป็นการขยายการศึกษาจากข้อสรุปที่มีอยู่เดิม และเก็บจากครูที่ได้รางวัลใน 14 จังหวัดภาคใต้

วิธีการสร้างจริยธรรมมีดังนี้

1. การทำกิจกรรม ซึ่งได้ทดลองแล้วว่า ประสบความสำเร็จด้วยดี มี 32 กิจกรรม (รายละเอียด ดูบทที่ 4 ส่วนที่ 1 หัวข้อวิธีการสร้างจริยธรรมที่ประสบผลสำเร็จ)
2. ปัจจัยที่สนับสนุน เป็นส่วนที่ช่วยให้การทำกิจกรรมประสบผลสำเร็จได้ดีขึ้น เช่น การให้รางวัล การทำซ้ำๆ การเน้นปฏิบัติ เป็นต้น

ส่วนปัญหา แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะได้อธิบายไปตามประเด็นของเรื่องหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจริยธรรม ซึ่งมี 6 ปัจจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู อุปกรณ์และสื่อการสอน เนื้อหา ตัวนักเรียน และสภาพแวดล้อมภายในภายนอกโรงเรียน (รายละเอียดดูตาราง 5)

โจทย์วิจัยข้อ 2 ที่ว่า ครูที่ได้รับรางวัลการจัดจรรยาศึกษาดีเด่นของภาคใต้ในช่วงปี พ.ศ.2540-2544 เน้นการสร้างกิจกรรมอะไร ใช้วิธีการอะไรจึงได้ผลและมีปัญหาอะไรบ้าง

จากการศึกษาพบว่า ครูที่ได้รับรางวัลเหล่านี้ให้ความสำคัญกับจริยธรรม 5 กลุ่ม อยู่ในอันดับที่มีความสำคัญมาก อันดับที่ 1-4 เหมือนกับผู้บริหาร

ส่วนวิธีการสร้างจริยธรรม ปัญหา แนวทางแก้ไข และข้อเสนอแนะของครู ก็เป็นไปในรูปแบบเดียวกันกับของผู้บริหาร ซึ่งรายละเอียดดูตาราง 5

โจทย์วิจัยข้อ 3 เป็นการศึกษาภูมิหลังต่างๆ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมุ่งมั่นทำงานด้านจริยธรรมของครูและผู้บริหาร ในการศึกษาได้ตั้งข้อสมมติฐานชั่วคราวว่า "ภูมิหลังของชีวิตตั้งแต่วัยเยาว์ บุคคลสำคัญในครอบครัวที่เคร่งครัดในจริยธรรม และเป็นผู้อบรมสั่งสอนครู (ผู้ถูกวิจัย) มาตั้งแต่เด็กจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ครู (ผู้ถูกวิจัย) มีจิตใจที่มุ่งมั่นและรักในการทำงานด้านจริยธรรม"

ผลจากการศึกษาพบว่า เป็นไปตามข้อสมมติฐานชั่วคราวที่ตั้งไว้กล่าวคือ ครูและผู้บริหารเหล่านี้มีบุคคลในครอบครัวที่เคร่งครัดในวัยเด็ก ได้แก่ พ่อ แม่ ย่า ยาย และบุคคลเหล่านี้เคร่งศาสนา ได้อบรม สั่งสอน แนะนำ ชักชวนให้ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนามาตั้งแต่เด็ก ครูและผู้บริหารเหล่านี้มีความชอบ มุ่งมั่นในศาสนาและจริยธรรม และยึดถือปฏิบัติต่อเนื่องมานานตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่

กล่าวโดยสรุป การสร้างจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งจะให้ประสพผลสำเร็จนั้น มีขั้นตอนและปัจจัยสำคัญดังต่อไปนี้

1. กำหนดจริยธรรมที่จะนำมาสร้างให้แก่เด็ก ซึ่งจากการศึกษานี้มีจริยธรรม 5 กลุ่มที่อยู่ในอันดับต้นๆ (อันดับที่ 1-4) ซึ่งผู้สร้าง (ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ได้รับรางวัล) เน้นมากได้แก่

อันดับที่ 1	การมีมารยาทและไม่ประพฤติล่วงความสัตสุจริต
อันดับที่ 2	การรักษาวินัยและความรับผิดชอบ
อันดับที่ 3	ความซื่อสัตย์
อันดับที่ 4	การเห็นแก่ประโยชน์สุขของผู้อื่น

การกำหนดจริยธรรมที่จะสร้างนี้ จริยธรรมแต่ละอย่างจะประกอบด้วยจริยธรรมอื่นๆ รวมอยู่ด้วย จึงต้องสร้างเป็นกลุ่มๆ ไป และจริยธรรมแต่ละอย่างจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันจึงเลือกสร้างจริยธรรมเดี่ยวๆ จะไม่ได้ผลดี

2. เมื่อกำหนดกิจกรรมที่จะสร้างได้แล้วจึงมาเลือกกิจกรรมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างกรมการศาสนาได้ศึกษากิจกรรมที่ใช้ในการสร้างจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ โดยศึกษาเมื่อปี พ.ศ.2543 กิจกรรมเหล่านี้มี 17 กิจกรรม (ดูหน้า 46-54)

จากงานวิจัยนี้ได้ศึกษากิจกรรมซึ่งใช้เป็นเครื่องมือที่ได้ผลดี โดยผ่านการทดสอบมาแล้วในการสร้างจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ใน 14 จังหวัดภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2540-2544 พบว่ามีกิจกรรมที่สำคัญอยู่ 32 กิจกรรม

กิจกรรมเหล่านี้อาจใช้ร่วมกันหลายๆ กิจกรรมได้และเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม

3. ปัจจัยสนับสนุน การกำหนดจริยธรรม (ในข้อ 1) และการเลือกใช้กิจกรรม (ในข้อ 2) จำเป็นที่จะต้องมึระบบสนับสนุน ได้แก่ การให้รางวัล การเน้นย้ำ การมีส่วนร่วม การติดตาม ประเมินผล ความต่อเนื่องของการดำเนินงานและการให้ความสำคัญ

การดำเนินงานในส่วนนี้เป็นหน้าที่ของผู้อำนวยการโรงเรียน (ผู้บริหาร) ในระดับต้นๆ จะต้องให้ความสำคัญ และผู้บริหารระดับชั้นที่สูงขึ้นไป

4. ผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้แก่ ครู ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ครูที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการสร้างจริยธรรมให้ได้ผลดีจะต้องเป็นผู้มีลักษณะที่สำคัญ คือได้รับการปลูกฝังในเรื่องศาสนามาตั้งแต่เด็ก มีความชอบ และมุ่งมั่นที่จะทำงานด้านจริยธรรม

การจะได้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้อาจจะใช้วิธีการศึกษาภูมิหลังเพื่อคัดเลือกผู้ที่มีความเหมาะสมมาทำงานในเรื่องนี้

5. กำหนดระบบติดตามผล ประเมินผลงานเป็นระยะ แล้วนำปัญหามาหาทางแก้ไขแล้วนำไปปฏิบัติ เป็นเช่นนี้ติดต่อกันไปอย่างเป็นระบบ
6. การดำเนินงานสร้างจริยธรรมในข้อ 1-5 จะต้องทำติดต่อกันไป เพราะการสร้างหรือปลูกฝังด้านจิตใจต้องใช้เวลานาน และใช้ความอดทนสูง และเมื่อปลูกฝังแล้วจะติดตัวเด็กไปอีกนาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษามีดังนี้คือ

1. ครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดในกระบวนการสร้างจริยธรรมให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จึงควรให้ความสำคัญ ให้กำลังใจ จัดหาอุปกรณ์งบประมาณให้
2. การสร้างจริยธรรมควรดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่องกันไปเน้นกิจกรรม การทำซ้ำๆ การให้รางวัล และควรมีการติดตามประเมินผลเพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยต่อไป

1. ควรขยายกลุ่มตัวอย่างการศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อจะได้ภาพรวมการสร้างจริยธรรมทั้งหมด และเป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนสร้างจริยธรรมอย่างเป็นระบบ
2. ควรมีการวิจัยประเมินผลและวิจัยปฏิบัติการ เพื่อติดตามและปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมกับพื้นที่ สถานการณ์ และช่วงเวลา
3. ควรมีการปรึกษาเปรียบเทียบการสร้างจริยธรรมกับประเทศอื่นๆ เช่น มาเลเซีย เกาหลีใต้ เป็นต้น